Юрко Лоза, машиніст врубової машини і комсомолець, русявий і веселий хлопець, коли зустрічав було пенсіонера Івана Федоровича Вернигору, потомственого й почесного вибійника, що "всього тільки" 54 роки пропрацював на шахті, — так Юрко Лоза (між іншим — рекордист!) підкидав кашкета й гукав весело:

— Старикам почот!

— Здоров, здоров! — одказував Іван Федорович й привітно усміхався.

Юрко підбігав до Івана Федоровича, тис йому міцно руку і обов'язково закидав:

— Ні, хоч що ви там собі кажіть, дєдушко, а врубова машина — не обушок… Доки ви своїм обушком тяп-ляп, — я своєю врубівкою тонну та тонну, тонну та тонну. Так чи не так?

— Так-то воно так, а проте не кепкуй, Юрку, з обушка. Обушок своє діло зробив… Та ще подекуди й робить… Тільки ви, молодь, щодо обушка — слабка гайка…

— Ну, вже й слабка…

— А що, скажеш, — не слабка?

— Доісторичний струмент…

— Історичний який знайшовсь!? А спробуй доісторичним, як воно в тебе вийде?!

Отак було Юрко з Іваном Федоровичем при зустрічі обов'язково потримаються…

А треба вам по секрету сказати, що Іван Федорович дуже Юрка любив, а Юрко, як не зустріне днів зо два Івана Федоровича, — обов'язково постукає у його вікно:

— Чому вас не видно, дєдушка? Обушка нагострюєте, чи що?

— Ні, з врубівкою твоєю цілуюся!..

Це так було до війни…

А як німці захопили шахту, Юрко Лоза нищив фашистську погань, бувши комсоргом у партизанському загоні, а Іван Федорович цілими днями сидів біля вікна, сумно дивився на вулицю і, коли повз його двір проходила ворожа каска, люто стискав кулаки…

І завжди біля нього на лаві лежав його старий і вірний товариш — обушок…

Ганна Петрівна, дружина Івана Федоровича, поралася біля печі, прибирала в хаті… І все мовчки, все мовчки. Іноді тільки глибоко зітхала.

Сумною, чорною завісою обіп'яло всенький Донбас, а разом із ним і ту шахту, де ціле життя пропрацював Іван Федорович Вернигора і де становив рекорди машиніст врубової машини, комсомолець Юрко Лоза.

Одного осіннього вечора до хати Івана Федоровича вскочив захеканий Юрко:

— Заховайте!

Іван Федорович миттю одімкнув у присінку чуланчика й упхнув туди Юрка.

Ганна Петрівна присунула до дверей чулана діжку з водою.

Тільки-но вони приховали Юрка — грюк у двері…

Влетів до хати розлютований гітлерівець:

— Де партизан?

— Нема в нас ніякого партизана, — одказав Іван Федорович.

Фашист одіпхнув Івана Федоровича й ударив прикладом Ганну Петрівну…

Огледівши хату, він вискочив у присінок, перекинув діжку з водою й рвонув двері до чулана.

Іван Федорович вхопив обушок, вийшов у сіни, і, коли гітлерівець, націлившись, присів вибити двері прикладом, Іван Федорович махнув обушком так, як він махав ним у забої 54 роки підряд…

Був живий німець колись…

І не в Дрездені, і не в Мюнхені догнивав він, а в старому, давним-давно забутому шурфові, куди спровадив його Іван Федорович укупі з урятованим Юрком…

Як відбудували після фашистської навали шахту, Івана Федоровича щоранку можна було бачити біля прохідної, — 73 роки його не лякали, і обушок на його плечі аж вилискував…

Юрко підходив до Івана Федоровича і тис йому руку:

— Доброго ранку, дєдушко!

— Здоров, Юрку! Як здоровля?

— Дякую! Пошли, доле, обушкові вашому многая лєта!

— А врубова?

— Врубова, дєдушко, у забої машина дорога, а біля чулана нею замахуватись незручно…

— Так струмент, — кажеш, — доісторичний?

— Ой, дєдушко, історичний! Та ще ж і історія хороша!

— То-то ж бо й є!